

ТРАНСПОРТЪТ КАТО БАЗОВА КОМУНИКАТИВНА ФУНКЦИЯ В ЛОГИСТИКАТА

Доц. д-р инж. Николина Белчева Драгнева-БСУ

TRANSPORT AS BASIC COMMUNICATIVE FUNCTION IN LOGISTICS

Nikolina Belcheva Dragneva

***Abstract:** Logistics is an international term of material flows management, which includes distribution, physical provision and physical distribution. In all of them, the main function for the realization of raw materials and products movement from the supplier or the source of the raw material to the consumer is done by the transport.*

***Key words:** logistics, transport*

В съвременните условия „многостранныят делови живот на хората” е свързан с производството на стоки и услуги за задоволяване на потребностите на обществото и все по-вече се подчинява на концепциите на логистиката. За реализирането на тази концепция основна роля изпълнява транспорта като фактор за повишаване равнището на активност и ефективност на икономиката.

Логистиката е наука за рационалната организация на производството и разпределението, която комплексно и системно обхваща въпросите за снабдяването, организацията на производството, разпределението и пласмента на готовата продукция. Тя е съвкупност от науки за управление на материалния поток и потока от продукция от източника до потребителя, включващи в себе си комбинирани видове дейности на различни организации_свързани с:

- Разпределение ;
- Материална обезпеченост;
- Планиране на производството;
- Управление .

Логистиката съдържа функционални области като:

- Запаси;
- Информация за движението на материалните потоци;
- Складиране и складова обработка;
- Транспортиране на продукцията и др.

Основната транспортна задача на логистиката се състои в осигуряване на транспортирането на товари в нужното количество с необходимото качество в зададен пункт на получаване в точното време.

Функциите на логистиката включват в себе си:

Запаси- буферна зона между транспорта, производството и реализацията. Те позволяват икономично и ефективно функциониране на системата и могат да се съхраняват в производителя, или близко до потребителя.

Големината на запаса трябва да е оптимална за всяка система, като позволява бързо реагиране на изменение на търсенето и обезпечава равномерна работа на транспорта.

Транспорт- Включва логистичен подход не само за превозване на товара от доставчика до потребителя, но и от предприятие до склад, от склад до склад и от склад до потребител;

Складово стопанство- Включва разположение на складовите помещения за съхраняване на материалите, управлява складовата преработка, опаковка и др.

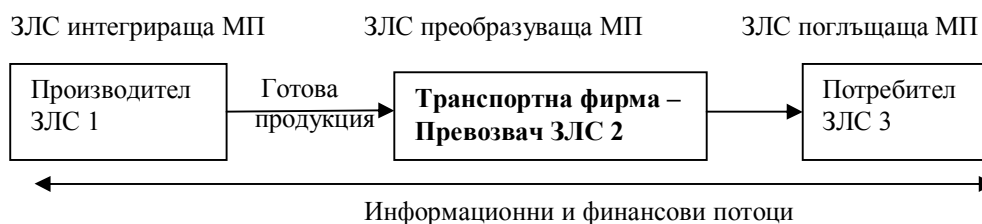
Информация- Всяка логистична система се управлява с помощта на информационна и контролираща подсистема. Тези подсистеми предават заявки, необходимост от разтоварване и транспортиране на продукцията, поддържане ниво на запасите.

Логистичната система е сложна, организационно завършена икономическа система, състояща се от взаимосвързани елементи – звена в единия процес на управление на материалните потоци и съпътстващи ги информационни и финансови потоци, като границите и задачите ѝ на функциониране са определени от определени цели. В планирането логистиката, оказва влияние на производството и технологията посредством определяне на оптималното разположение на фирмите, планиране на складовата мрежа, складовата обработка на товарите, избор на оборудване, транспортни модели, в маркетинга-логистиката определя каналите на разпределение, целите на обслужване на потребителите, финансирането и администрирането с разработването на информационна система, контрол на запасите и бюджета.

Принципната разлика на логистичния подход към управлението на материалните потоци от традиционния е: интегриране на отделните звена в движението на материалните потоци в една система, способна, адекватно да реагира на влиянието на външната среда. Логистичната система съдържа елементи като:

1. Логистична верига (Logistical chain, supply chain).

Логистичната верига е множество от звена на логистичната система (ЗЛС), линейно подредени и ориентирани спрямо материалния поток (също информационен и финансов) с цел анализ или синтез на определен набор от логистични дейности и разходи. Като правило, логистичната верига завършва или с операцията складиране или с предаване на правата на собственост на стоката (фиг.1).

Фиг.1 Логистична верига

2. Пълна логистична верига

Пълна логистична верига – линейно подредено множество от ЗЛС от доставчика на МП до крайния потребител на ГП. Пълните логистични вериги се срещат доста рядко, отчитайки големия брой на логистичните посредници, многообразието на асортимента на МР и многобройните разклонения на дистрибутивните вериги.

3. Логистичен канал (Logistical channel, Logistical pipeline) или логистичен тръбопровод [3, 4].

Логистичният канал (тръбопровод) е подредено множество ЗЛС, включващо в себе си всички логистични вериги или техни участъци, придвижващи материалните потоци от доставчиците на МР, необходими за изготвянето на конкретен вид продукция, до нейните крайни потребители.

4. Логистична мрежа (Logistical network) – това е пълното множество ЗЛС, взаимосвързани помежду си, чрез материалния поток и съпътстващите го информационен и финансов поток в рамките на изследваната логистична система. Понятието „логистична мрежа” не е тъждествено на понятието ЛС, което е по-широко, понеже предполага наличие на висш логистичен мениджмънт, реализиращ целевата функция на системата.

Логистичните системи включват част или и трите основни дейности: доставка/снабдяване, производство, дистрибуция. В рамките тези три основни дейности е необходимо да се решат редица стратегически и оперативни проблеми. По долу най-общо и неизчерпателно са приведени част от проблемите, които е необходимо да се решат с цел минимизиране разходите в цялата логистична система.

За дейността „Снабдяване”:

• избор на доставчици; • избор на транспорт и транспортни маршрути; • определяне на количествата периодичността на доставките; • избор на схеми за доставки-директни или през междинни складове;	• решение за отдаване на дейността на подизпълнители; • развитие на собствена складова база или наемане на такава; • и др.

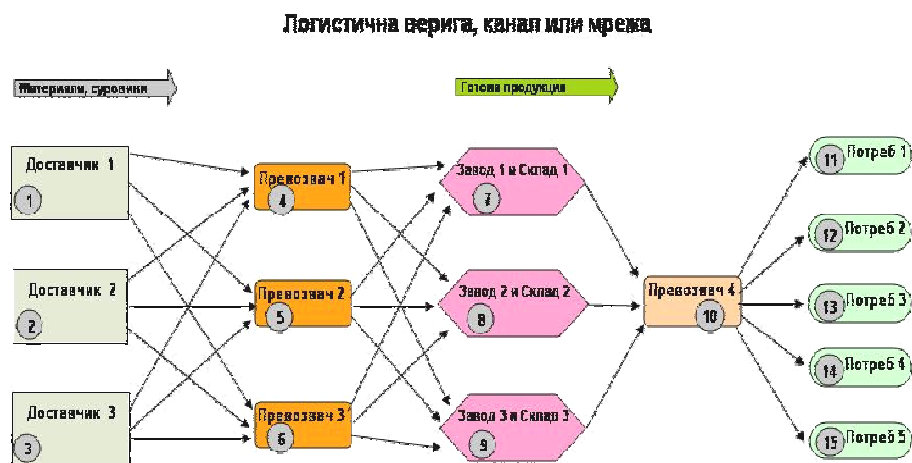
За дейността „Производство”:

• количества и периодичност на доставките от доставчиците на суровини, материали, възли и детайли; • прогнозиране на търсенето, като необходим елемент от производственото планиране;	• производствено планиране-темпове на производство, капацитет, количества; • производствена складова база; • буферни складове за незавършеното производство; • и др.

За дейността „Дистрибуция”:

• дистрибуционна мрежа; • избор на дистрибуционни центрове; • количества и периодичност на доставките за дистрибуционните центрове, директно до потребителите и от дистрибуционните центрове до потребителите; • избор на транспорт и маршрути на превоз и доставка;	• решение за развитие на собствена дистрибуционна мрежа или доставка на дистрибутори на едро; • решение за цени на продажба на крайния потребител за различните пазарни сегменти; • и др.

На фиг.2. е представена логистична система с нейната основна цел и с обекта на управление (логистична верига, канал и мрежа).

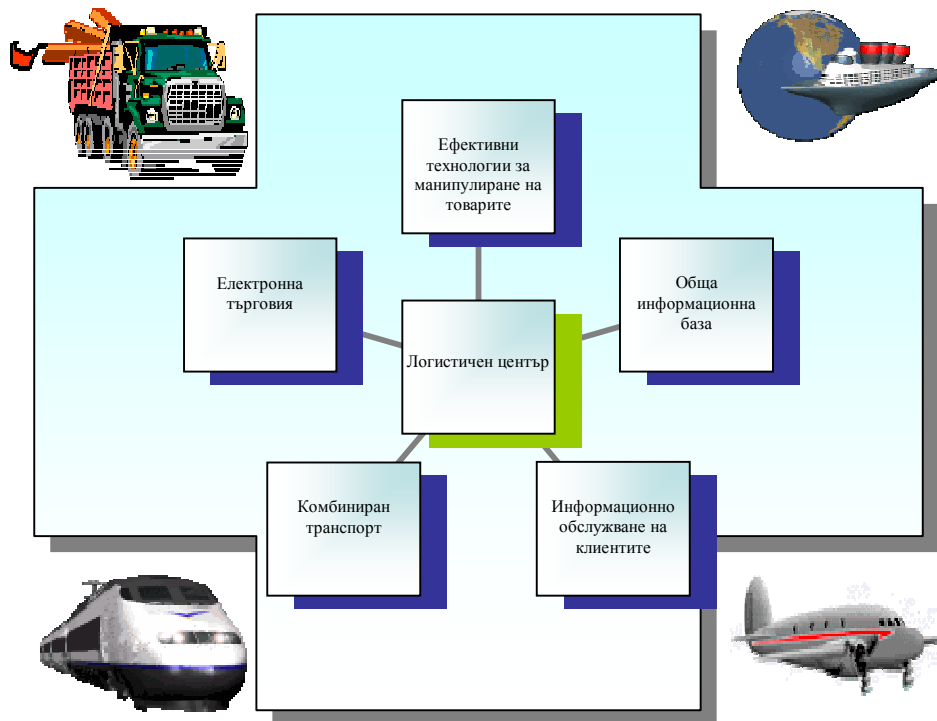
Фиг. 2 Логистична верига, канал или мрежа

Направеният подробен анализ и обща характеристика на логистичната система определят ключовото място на транспорта в нея. Акцент върху дейностите по веригата на доставките се явяват управлението на системата ”транспорт–складово стопанство–запаси” при разпределението на готовата продукция.

Геополитическото местоположение на Балканите, и в частност България им отрежда ключова позиция между трите свободни мега пазара- Азия, Европа и Америка. Това местоположение предполага преминаване на мощни материални, капиталови и информационни потоци . Задължително е разработването на концепция за привличане и управление на част от тях чрез изграждане на подходяща логистична инфраструктура, логистични центрове обслужващи мултимодални транспортни системи. Пред вид изложеното България има необходимите условия да поеме ролята на основен логистичен център за региона на Югоизточна Европа. Залагайки на положителните прогнози за бъдещето на логистичния бранш се планира да се развият като логистични центрове и индустриална паркове градове като Пловдив, Варна и Бургас (Табл.1).

Табл.1 Изградени логистични центрове и индустриални паркове на територията на РБългария

Градове	Логистични центрове и индустриални паркове			
София	(700дка)	с.Кривина (100хил.м ²)	Чепинци (30хил.м ²)	Еърпорт център (100хил.м ²)
Пловдив	(145 хил.м ²)	Фреш Лоджик 54 дка		
Варна	Логистичен парк (132 500м ²)			
Бургас	Хладилна база на Фиш порт (3000м ²)			

Фиг.3 Логистичен център и основни звена

В дефинираната структурата на логистичния център (фиг.3) в който свързващите звена:

- Информационна база;
- Електронна търговия;
- Информационно обслужване;
- Комбиниран транспорт;
- и ефективни транспортно-манипулационни технологии,

изискват точна координация и комбинирани дейности за осигуряването на непрекъсваем процес с най-малки разходи и висока ефективност.

Направеният анализ показва, че транспортът се явява ключов елемент в общата логистична структура и може да бъде използван за решаване на многокомпонентни задачи.

Литература:

1. Симеонов Д., В. Пенчева, Взаимодействие на видовете транспорт Р., 2001.
2. Райков Р., Т. Размов, Д. Константинов, Мениджмънт и маркетинг в транспорта С., 2002
3. Bowersox D.Y., Closs D.Y. Logistical Management. The Integrated Supply Chain Process. The McGraw – HILL Companies, Inc. New York, 1996.
4. Coyle Y.Y., Bardi E. J., Langly C. J.J. The Management of Business Logistics, 5th ed. – St. Poul, MN; West Publishing Co., 1992.